

ASPECTE PSIHOSOCIALE ALE SECURITĂȚII PSIHOLOGICE LA COPII

PSYCHOSOCIAL ASPECTS OF PSYCHOLOGICAL SECURITY IN CHILDREN

DOROFEEV Zinaida, doctorand

Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău

Email: zinaidadorofeev@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8345-1645>

DOROFEEV Zinaida, Phd student

"Ion Creanga" State Pedagogical University of Chisinau

Email: zinaidadorofeev@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8345-1645>

CZU: 159.922.7:316.61/62

Rezumat. În acest articol sunt analizați factorii care facilitează securitatea psihologică la copii. Ca mediu specific al omului, aspectul psihologic al copilului vizează un proces de continuă dezvoltare a laturii psihice prin influențele ereditare și sociale. Dezvoltarea copilului poate fi observată prin cele trei domenii principale: dezvoltarea fizică, cognitivă și psiho-socială. La fel sunt prezentate abordări științifice ale cercetătorilor din domeniul psihologiei.

Cuvinte-cheie: securitatea psihologică, copilăria, mediul familial, control parental, mediul educațional, mediul social.

Abstrac. In this article, factors that facilitate psychological security in children are analyzed. As a specific environment of man, the psychological aspect of the child aims at a process of continuous development of the psychic side through hereditary and social influences. Child development can be observed through the three main areas: physical development, cognitive and psychosocial. So are the scientific approaches of researchers in the field of psychology.

Keywords: psychological security, childhood, family environment, parental control, educational environment., social environment.

Introducere

Copilăria este perioada vieții omenești care începe o dată cu nașterea, traversează perioada de creștere și, în opinia unor psihologi, se sfârșește în jurul vârstei de 12-14 ani, la începutul pubertății.

Conceptul de copilărie constituie un proces evolutiv și divers prin care copilul traversează etapele specifice fiecărei vârste. Această perioadă are o importanță majoră fiindcă în funcție de experiența afectivă trăită, dragostea și grija cu care a fost crescut, se va contura viitorul de adult.

În prima parte a vieții, copilul este influențat de mediul în care trăiește, experiența afectivă având o importanță semnificativă în dezvoltarea fizică și psihică a acestuia. Așadar, calitatea vieții copilului se referă la bunăstarea socială a familiei din care face parte. Conceptul de „calitate a vieții” fiind unul multidimensional, include o serie de domenii, respectiv: condiții materiale de viață, sănătate, viață de familie, relații cu comunitatea în care trăiește [1].

Comenius I. A. vorbește despre faptul că creierul copilului inițial se aseamănă cu ceara moale pe care o poți modela. Și că modelarea această se datorează imaginilor care provin din simțuri. El menționează că copiii asimilează nenumărate lucruri foarte repede. Prin asta, Comenius oferă un rol deosebit de important educației și celui care se ocupă de educare [9].

Ca mediu specific al omului, aspectul psihologic al copilului vizează un proces de continuă dezvoltare a laturii psihice prin influențele ereditare și sociale. Dezvoltarea copilului poate fi observată prin cele trei domenii principale: dezvoltarea fizică, cognitivă și psiho-socială. Primul și al doilea domeniu este centrat pe dezvoltarea corporală și abilitățile motorii, respectiv pe procesele mintale care intervin în actul cunoașterii sau adaptării la mediul înconjurător, pe cand

ultimul domeniu este centrat asupra personalității și dezvoltării sociale. Dezvoltarea emoțională derivă în mod inevitabil, exprimând impactul familiei și a societății asupra individului [2].

Crittenden și Ainsworth (1989) au constatat că abuzul fizic ar putea duce copiii la dezvoltarea unui model intern de lucru în care relațiile sunt în general văzute ca amenințătoare. Dodge, Bates și Pettit (1990) au legat experiențele copiilor cu conflictele și agresivitatea în familie de tendința acestora de a atribui ostilitate semenilor lor [4].

Emoțiile părinților pot afecta securitatea emoțională a copiilor. În acest context, autorii Davies și Cummings (1994) au sugerat că expunerea copilului la conflictele din familie are ca rezultat insecuritate emoțională, care influențează reglarea emoțională și adaptarea la noile condiții. Cercetătorii susțin că securitatea emoțională este un scop care motivează procesele reglatoare ale copilului. Problemele asociate cu insecuritatea emoțională se pot transforma într-un patern al unei disfuncții de reglare emoțională. Emoțiile negative exprimate de părinți, în special emoțiile de ostilitate, vor reduce sentimentul de securitate al copiilor care pot compromite atât reglarea emoțională într-un context specific, cât și dezvoltarea capacităților de reglare emoțională la copii [5].

Prin atitudinea afectivă a părinților, de confort și securitate emoțională, copilul va căpăta o independență emoțională și va fi crește cu o maturitate psihologică necesară. Comportamentul sănătos emoțional al părinților favorizează dezvoltarea stimei de sine sănătoase, fiind o condiție esențială în a se confrunta cu diferite dificultăți și de a le depăși. Pregătirea psihologică a copilului prin atitudini sănătoase ale părinților fundamentează creșterea sentimentului de securitate și rezistență la frustrare și anxietate.

Într-un studiu, J. Phelps (1998) și colegii săi au descoperit că adulții care nu au experimentat o stare de siguranță emoțională își privează emoțional copiii lor. Michelle Little și Roger Kobak au cercetat impactul siguranței emoționale asupra stimei de sine a copiilor și au constatat că acei copii care simt securitate emoțională mai puțin conflictualizează cu profesorii și colegii de la școală. În opinia lor, lipsa siguranței afectează, gradul de respect personal de sine și competența socială.

Conform opiniei cercetătorului S. Sanduleac, securitatea psihologică include mai multe aspecte legate de: reziliență, capacitatea de a face față stresului, anxietății, singurătății, actelor de agresiune, abuzului, atacurilor emoționale etc[3]. Conceptul de securitate psihologică are un conținut destul de amplu ce coține comportamente, emoții, sentimente, comunicare, atitudini, mecanisme psihologice de adaptare etc., toate acestea având ca scop orientarea personalității spre bunăstare individuală [8].

S. L. Rubinstein scria: „Dezvoltarea psihicului la copil este indisolubil legată de dezvoltarea conținutului culturii umane și a sistemului de relații interumane stabilite în acest mediul în care se dezvoltă” [6]. D. B. Elkonin consideră ca o sursă de dezvoltare a copilului o reprezintă mediul său social, care conține „forme ideale care ghidează dezvoltarea reală a copilului” [7]. Astfel, mediul educațional devine un factor important din punct de vedere al securității copilului. Securitatea în plan general reprezintă una dintre caracteristicile și criteriile de funcționare optimă și dezvoltare a activităților sociale, economice, tehnice, ecologice și biologice.

În 1995 С.К. Рощин și В.А. Соснин introduc termenul „siguranță psihologică” ca „starea publicului” conștiința, în care societatea în ansamblu și fiecare persoană individuală percep calitatea vieții existente ca adecvat și de încredere, deoarece creează oportunități reale pentru satisfacția naturii și socialului nevoile cetățenilor de astăzi și le oferă motive pentru încredere în viitor”[9].

Н.А. Лызь identifică următoarele criterii de siguranță psihologică, legate indisolubil între ele. Primul grup se referă la sănătatea fizică a unei persoane și implică absența bolilor și a leziunilor. Al doilea grup de criterii de siguranță combină caracteristici legate de nivelul mental al unei persoane, și depinde de formarea mecanismelor de apărare ale personalității. Al treilea grup

de criterii se referă la nivelul personal al unei persoane: încrederea în viitor, securitatea tere, idealuri și valori cu care subiectul își identifică viața [10].

Atunci când copilul se simte iubit, acceptat și îngrijit, el se simte securizat emoțional, liber în a se exprima emoțional, știe la ce să se aștepte din partea comportamentului părinților, care vor fi consecințele dacă se poartă urât, pentru că este sigur că nevoile emoționale îi vor fi îndeplinite.

Acest material este publicat în cadrul proiectului de cercetare „Aspecte psihosociale ale securității psihologice și manifestările ei în plan social la copii”, cu cifrul nr. 20.80009.0807.31.

Bibliografie

1. LEUȚANU, G., CUCER, A.: Calitatea vieții copiilor sub influența atașamentului și a stilului parental, Aspecte psihosociale ale securității psihologice și manifestării ei în plan social la copii", conferință științifică internațională (2021 ; Chișinău). 260 p. ISBN 978-9975-46-564-9
2. ZDANEVYCH, Larysa et al. *Creativity formation in the context of social and psychological adaptation of preschoolers*, International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE), (8), 2020, 79-91. Disponibil: <https://ijcrsee.com/index.php/ijcrsee/article/view/417/530>
3. SANDULEAC, S. et all, Aspecte psihosociale ale securității psihologice : monografie / Sergiu Sanduleac, Elena Losîi, Carolina Perjan, pag.240 ISBN 978-9975-3342-8-0.
4. AINSWORTH, M. D. S. *On security*. Paper presented in the January 1988 meeting of attachment experts in Stony Brook. Stony Brook, NY,1988.pg.19.
5. ZUBENSCHI Ecaterina. Competența parentală și stilul de educație. p.188-199//în culegerea "Aspecte psiho-sociale în protecția copilului și familiei de violență"; Materialele Conferinței științifice internaționale din 21 octombrie, 2016. Tipografia "Garomont Studio", Chișinău, 2016. 448 p. ISBN 978-9975-135-25-9,
6. РУБИНШТЕЙН, С. Л. Проблемы общей психологии. М.: Педагогика,1976. 416 с.
7. ЭЛЬКОНИН, Д. Б Избранные психологические труды. М.: Педагогика, 1989. 560 с. ISBN 5-7155-0035-4
8. DOROFEEV, Z. et all, Aspecte psihosociale ale securității psihologice și manifestării ei în plan social la copii", conferință științifică internațională (2021 ; Chișinău). 260 p. ISBN 978-9975-46-564-9.
9. РОЩИН С.К. Психологическая безопасность: новый подход к безопасности человека, общества и государства / С.К.Рощин, В.А. Соснин // Российский монитор. 1995. - № 6. - С. 133-145.
10. ЛЫЗЬ Н.А. Развитие безопасной личности: психолого-педагогический подход/ Лызь Н.А. // Педагогика. 2006. - № 4.